

2009/2010. tanév

Megyei/fővárosi forduló

II. kategória, 9-10. évfolyam

Írásbeli feladatlap
versenyző példánya

A versenyző tanuló kódszáma:

Elért pontszám: /93 pont

Üdvözlünk Kedves Versenyző!

Örömmel értesítünk, hogy a Levegő Munkacsoport *Stop szmog!* felhívására benyújtott pályázatodat a zsűri kimagaslóan jónak ítélte meg. Ennek eredményeképpen elutazhatsz *Zaragoza*-ba, hogy egy környezetvédelmi diákkonferencián vegyél részt.

Néhány fontos információ:

90 perc áll rendelkezésedre, hogy eljuss a repülőtérré. A célba éréshez csak hagyományos, papíralapú dokumentumokra támaszkodhatsz. Mielőtt hozzáfogsz, nyugodtan nézd át az útvonalat!

Kérjük, hogy a kérdésekre **tollal** írd a választ!

Jó utat kívánunk!

A versenyszervezők

1.

Az indulási hely koordinátái: északi szélesség: 47 fok 29 perc, keleti hosszúság 21 fok 36 perc

a) Nevezd meg a várost!

A városban felszállsz egy villamosra, ahol egy idős bácsi ül melléd. Jól elbeszélgettek. Beszélgetés közben a következőket állítja:

b) Az indóház mélykék színéről (indigó) kapta a nevét.

c) A tűzszekrény vasból készült, ez volt a repülőgépek fekete dobozának elődje.

Ezeket elgondolkodsz. Biztosan jól tudja? Járj utána! Indokold is!

b)

c)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

2.

Miután az idős bácsitól elbúcsúztál, a vasútállomáson megnézed a következő cél koordinátáit: északi szélesség 47 fok 30 perc és keleti hosszúság 19 fok.

a) Hová kell most utaznod?

A legjobb, ha vonattal mész. De előtte tájékozódj!

Keress a menetrendet a mellékletben, és annak alapján válaszolj a következő kérdésekre:

b) Ha délután kettő óráig kell a célállomásra érned, akkor hány vonatod van?

c) Melyik állomásra érkezel, ha a 8.08 perckor induló IC járatra ülsz fel?

d) Mit jelent az IC jelzés? Írd le magyarul is!

e) Rajtad kívül öt társad is veled utazik. Mennyit fizettek összesen a jegyért, ha másod osztályon utaztok, és a helyjegyet nem számoljátok?

6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

3.

Hamarabb értetek ki az állomásra, így benéztek a kultúrváróba, ahol a városi könyvtár egy letétet működtet. A bejáratnál a következő ajánló bibliográfiát találjátok. Ezek közül több is érdekes olvasmány lenne az útra. A könyvtár mely polcain találjátok meg?
Állítsd össze és írd melléjük a megfelelő raktári jelzetet, hogy gyorsan megtaláljátok!

656 / 943.9 / 910 / 301 / 720

M 20 / G 52 / K 97 / M 76 / E 44

Gordon, Susan: Vonattal a Föld körül, Felfedező körút a világ 30 legszebb vasútvonalán, Bp., Magyar Könyvklub, 1995.

Elvira, ... az intelligens vasúti menetrend. Bp., Máv Informatika Kft., 2001.

Moldova György: Akit a mozdony füstje megcsapott, Bp., Szépirod. Kiadó, 1978.

Majdán János: A "vasszekér" diadala, A magyarországi vasútépítés 1914-ig, Bp., Kossuth, 1987.

Kubinszky Mihály: Vasutak építésze Euróában, Bp., Műszaki Kiadó, 1965.

11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	

4.

A vonaton kényelmesen elhelyezkedtek, míg a többiek a kikölcsönzött könyveket olvasgatják, Te a fülkében egy közlekedéssel kapcsolatos újságot találsz. Ebben egy érdekesnek ígérkező cikket, melynek címe: *Tömeg vagy közösségi közlekedés?* (A cikket a mellékletben találod.)

Az alábbi mondatokról dönts el a szöveg ismerete alapján, hogy igazak vagy hamisak, majd tegyél X-et a megfelelő oszlopba!

	Igaz	Hamis	Állítás
a)			Közösségi közlekedés meghonosodott kifejezés nyelvünkben.
b)			Ha villamosra szállunk, közellátást veszünk igénybe.
c)			Nádasdy Ádám nyelvész szerint elképzelhetetlen a <i>köz</i> közlekedés kifejezés használatának elterjedése, mert a szóeleji duplázás dadogós lenne.
d)			A 'communis' szót a nyelvújítás korában alkották.
e)			Tömeg szó ma már a zsúfoltság és a kényelmetlenség szinonimája.
f)			Ha két ember között „évek óta nem volt közlekedés”, az azt jelenti, hogy az utóbbi két évben nem használtak tömegközlekedési eszközt.
g)			Közlekedőedények vékony csövön keresztül „kommunikálnak”
h)			A népközlekedés szó a szegénységet és a rendszerváltozás előtti időket idézné.
i)			A német 'Verkher' szó összeköttetést, kapcsolatot de még szexuális együttlétet is jelent, csakúgy mint az angol 'public transport' kifejezés.
j)			A 'közösségi közlekedés' szavunk nehézkes, túl hivatalos hangzása helyett Nádasdy a 'nyilvános közlekedés' kifejezést tartja a legmegfelelőbbnek.

21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	

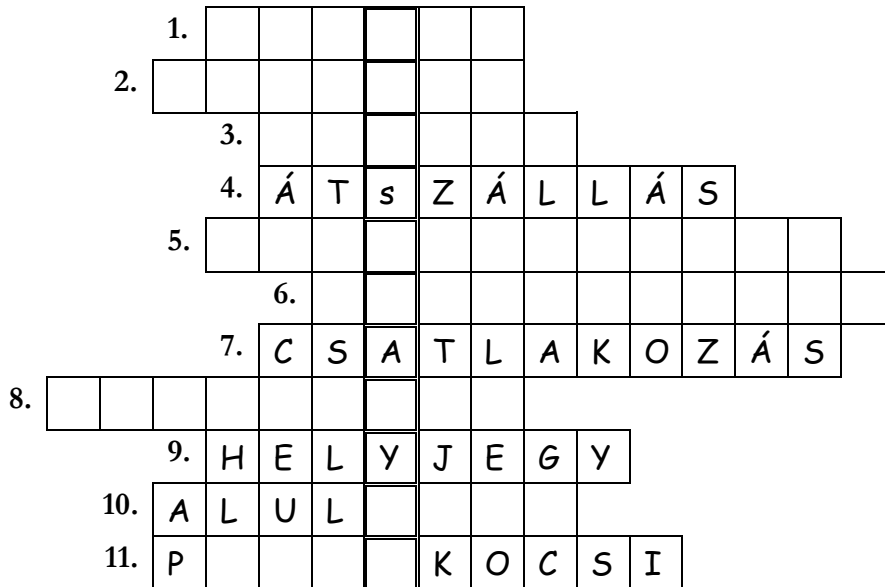

5.

Az újságban egy rejtvényt is találsz.

A rejtvény megoldásaként (a függőleges kiemelt sorban) megtudhatod, hogy a hálás utókor miként nevezi Robert Stephensont.

1. Az utasok jegyét kezelő alkalmazott (angol = ticket-inspector)
2. 1846. VII.15-én ezen két város között indult meg az első magyar gőzvasúti szerelvény.
3. Vasút, közút föld alatti átvezetésére szolgáló építmény (angol = tunnel)
4. Közlekedési eszközt vált.
5. Indóház neve ma.
6. Étkezésre és italok fogyasztására berendezett vasúti kocsi (angol = dining car)
7. Egyik járatnak a másikhoz való időbeli kapcsolódása.
8. Vasúti mozdony (rég).
9. Ülőhelyet biztosító jegy.
10. Közlekedési pálya alatt átvezető átjáró.
11. Delizsánsz

A rejtvény megfejtése:

31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	

6.

Megérkeztél a célállomás egyik pályaudvarára. Mi a neve a ma látható patinás épületnek, ahova vonatod érkezett?

a) Nézz utána, ki a tervezője a ma látható épületnek! Majd add meg a forrás bibliográfiai adatait!

Amíg várod a trolibuszt, gondolkozz csak el hányféle közlekedési eszköz szolgálta már az embert?

b) Csoportosítsd valamilyen, közlekedési vonatkozásban fontos szempont szerint az alább felsoroltakat! A csoportokon belül betűrendben add meg a járműveket! Nevezd meg az elrendezés szempontját!

földalatti, konflis, vonat, yacht, fiáker, omnibusz, HÉV, komp, trolibusz, fogaskerekű, tutaj, katamarán, repülőgép

40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	

7.

Amíg a reptéri busszal átkelsz a nyüzsgő, óriási forgalmú városon, gondold át, hogy a közlekedés világszerte az egyik fő környezetkárosító ágazat. De tudod-e, hogy a közlekedési eszközök közül melyek károsabbak és melyek kevésbé?

Egy választott forrás segítségével 8-10 mondatban foglald össze gondolataidat a témában! Állításaidat indokold! Add meg forrásod is!

62.	
63.	
64.	
65.	
66.	
67.	
68.	
69.	
70.	
71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	

8.

Most már nincs más dolgod, mint megvárni a repülőgép indulását, hiszen szerencsésen eljutottál ideig! Amíg várok a repülőtéren, látod, hogy a kijelzőn egyre több városnév jelenik meg. Erről eszedbe jut Babits Mihály: *Messze ... messze* című verse. Vedd le a polcra, és a versben szereplő országokat jelöld az alábbi térképen!

a) Sorold fel az országokat *mai hivatalos* nevükön! Majd sorszámukat írd a megfelelő helyre a térképen!

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

b) Uticéld, a diákkonferencia helyszíne, mely országban van?

77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	
93.	

A megyei verseny írásbelije ezzel véget ért. Reméljük, elérted a repülőgépedet és találkozunk az országos írásbelin!

A feladatlap elkészítését támogatták:

**Melléklet a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny megyei fordulójának
II. kategóriás feladatlapjához, 2009/2010**

Tömeg vagy közösségi közlekedés?

Közösségi közlekedés. Ma még inkább csak hivatalos megnyilatkozások során halljuk az eddig megszokott tömegközlekedés szó helyett. De vajon meghonosodhat-e a mindennapi beszédben is? Egyelőre nem tudhatjuk, bár kétségtelen, hogy sokkal jobban szeretünk közösségben lenni, mint tömegben. Különböznél is, honnan származik a tömegközlekedés szó? A régieknek miért nem jutott eszébe valami barátságosabban hangzó kifejezés? Ám ha feltesszük ezt a kérdést, közlekedés szavunk eredetéről sem feledkezhetünk meg.

Már csak azért sem, mert a "tömegnél" sokkal frappánsabb megoldásnak tűnne a "köz" előtag használata. A köztársaságtól kezdve, a közműveken át egészen a köztemetőig sorolhatnánk a példákat, sőt ha jobban belegondolunk, amikor felszállunk a villamosra, voltaképpen "közellátást" veszünk igénybe. De a hétköznapi beszédben, vagyis a "köznyelvben" meghonosodhatott volna a dadogósan hangzó "közlekedés"? Aligha, bár Nádasy Ádám nyelvész szerint, mivel a magyar nyelvben nincsenek erre vonatkozó szabályok, még az ilyen szó eleji duplázás sem elképzelhetetlen. Még akkor sem, ha a közlekedés szóban lévő "köznek" nemcsak a hangzása, de jelentése is azonos.

A köz nagyon régi, szép magyar szó, ami arra utal, hogy valami mindenki számára hozzáférhető, mindenkinek a tulajdona. A latin eredetű "communis" magyartításaként használták, ami azt jelenti, közös. A közlekedés szót viszont a nyelvújítás korában, a XVIII. század végén alkották, hogy a latin "communicatio"-nak (kommunikáció) is legyen magyar megfelelője. Például, ha két ember régóta nem beszél egymással, lehetett azt mondani, hogy közöttük "évek óta nem volt közlekedés". Vagy gondoljunk az iskolai kémia órákról ismerős közlekedőedényekre. Nem azért nevezték el így őket, mert mai értelemben véve közlekednek, hanem mert egy vékony csövön "kommunikálnak" - kapcsolatban vannak. A németben a "Verkehr" szó ugyanúgy jelent kapcsolatot, összeköttetést, sőt még szexuális együttlétet is, mint a közlekedést. Nálunk másként alakult. A közlekedés szinte kizárólag a jármű- vagy gyalogosforgalmat jelent, de ebben is ott az eredeti jelentés, hiszen két pont között kapcsolat létesül. Azt persze nehéz lenne megmondani, miért történt így.

Nádasy Ádám a tömegközlekedés kifejezés elterjedését az ötvenes évekhez köti, s úgy véli, leginkább emiatt lehet "rossz hangzása". - Az akkori rendszer emlegetett előszeretettel dolgozó tömegeket, tömegdal- és tömegsport mozgalmat indított, vagyis akkoriban a "tömeg" nem feltétlenül a zsúfoltság és a kényelmetlenség szinonimája volt.

Ma viszont egyértelműen az, ezért teljesen logikus a szándék, hogy valami mással helyettesítsük. De mivel? A "közlekedést" már említettük - nem az igazi. Mondhatnánk azt is, hogy "népközlekedés", de ez egyrészt a szegénységet (népkonyha, népfürdő, népiskola), másfelől szintén a rendszerváltás előtti időket (népköztársaság, néphadsereg) idézné. Az angol például a "public transport" (közszállítás) használja, amivel voltaképpen nem is lenne semmi baj, sőt a személyszállítás és a személyfuvarozás szavak a magyar nyelvben is meghonosodtak, de valahogy úgy alakult, hogy előbbi a vasúti-, az utóbbi pedig taxis szolgáltatást jelenti. Nádasy Ádám a nyilvános közlekedést javasolná, a közösségi közlekedést nehézkesnek, hivatalos hangulatúnak tartja.

Forrás: legát: Tömeg vagy közösségi közlekedés?, Bp., BKV, é.n. URL:
<http://www.bkv.hu/hirek/legat.html> Utolsó letöltés: 2010.01.08.

Menetrend

indulás	érkezés		átsz.	idő-tartam	Tanuló (nappali és esti tagozatos diákigazolvánnyal)			helyjegy-köteles ☒	legmagasabb osztály
					km	1. oszt.	2. oszt.		
04:23	07:37	Budapest-Nyugati		3:14	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
04:59	08:17	Budapest-Keleti	1	3:18	221 km	2.360 Ft	1.690 Ft	-	1.2.
05:29	08:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km		1.690 Ft	-	2.
06:08	08:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
06:29	09:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
06:54	10:27	<i>Budapest-Keleti</i>		3:33	319 km	3.850 Ft	2.750 Ft	☒ IC	1.
07:08	09:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
07:29	10:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km		1.690 Ft	-	2.
08:08	10:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
08:13	11:17	<i>Budapest-Keleti</i>		3:04	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
08:29	11:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
08:54	12:27	<i>Budapest-Keleti</i>		3:33	319 km	3.850 Ft	2.750 Ft	☒ IC	1.
09:08	11:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
09:29	12:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km		1.690 Ft	-	2.
10:08	12:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
10:29	13:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
10:54	14:27	<i>Budapest-Keleti</i>		3:33	319 km	3.850 Ft	2.750 Ft	☒ IC	1.
11:08	13:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
11:29	14:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km		1.690 Ft	-	2.
12:08	14:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
12:29	15:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
12:54	16:27	<i>Budapest-Keleti</i>		3:33	319 km	3.850 Ft	2.750 Ft	☒ IC	1.
13:08	15:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
13:29	16:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km	2.300 Ft	1.690 Ft	-	1.2.
14:08	16:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
14:29	17:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
14:54	18:27	<i>Budapest-Keleti</i>		3:33	319 km	3.850 Ft	2.750 Ft	☒ IC	1.
15:08	17:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
15:29	18:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km		1.690 Ft	-	2.
16:08	18:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
16:29	19:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
16:54	20:27	<i>Budapest-Keleti</i>		3:33	319 km	3.850 Ft	2.750 Ft	☒ IC	1.
17:08	19:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
17:29	20:57	Budapest-Nyugati	1	3:28	221 km		1.690 Ft	-	2.
18:08	20:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
18:29	21:32	Budapest-Nyugati		3:03	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
19:08	21:37	Budapest-Nyugati		2:29	221 km	3.070 Ft	2.230 Ft	☒ IC	1.
19:29	23:07	Budapest-Nyugati		3:38	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.
21:29	04:47	Budapest-Nyugati	1	7:18	221 km		1.690 Ft	-	2.
22:50	05:57	Budapest-Nyugati	1	7:07	221 km	2.530 Ft	1.690 Ft	-	1.